

Landsplanteavlsmødet den 10. januar 2012

i Herning Kongrescenter - første session på Plantekongres 2012.

Indlæg ved

- **Torben Hansen, formand Landbrug & Fødevarer,
Planteproduktion**
- **Carl Åge Pedersen, direktør, Videncentret for Landbrug,
Planteproduktion**

Klausuleret indtil den 10. januar kl. 12.00. Det talte ord gælder.

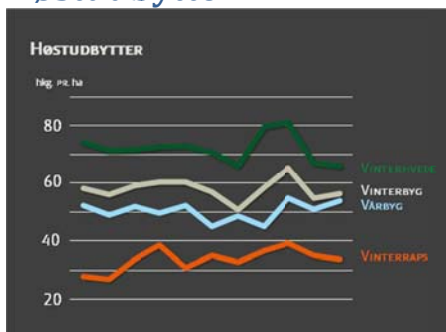
Torben Hansens tale

2010/2011 vil planteavlsmæssigt specielt blive husket for 2 ting:

- En tør og kold vinter med hele 71 frostdøgn
- En meget fugtig sensommer, hvor vi oplevede ekstreme nedbørsmængder og efterfølgende problemer med at færdes i marken og med at få afgrøderne høstet. Værst gik det ud over de sydlige egne af landet. Vi har derfor også valgt billeder af afgrøder mere eller mindre under vand som gennemgående illustrationer på denne kongres.

Høstudbytter

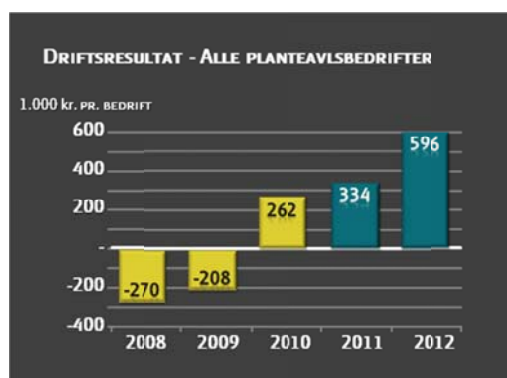
Den vejrkombination resulterede i relativt moderate udbytter, specielt i vinterhvede.

Figuren bag mig viser hektarudbytterne i korn og raps de seneste 11 år. Den øverste kurve er udbyttet af vinterhvede, der med 66 hkg pr. ha i 2011 har givet det laveste udbytte i perioden.

Vårbyg gav et højere udbytte end ellers, nemlig 54 hkg pr. ha.

Samlet set har de to sidste vækstsæsoner været særdeles udfordrende i store dele af landet.

Driftsresultater

Selv om udbytterne i 2010 og 11 må betegnes som moderate, har højere kornpriser og en lav rente bevirket, at driftsresultatet for planteavlsbedrifterne bliver lidt bedre i 2011 end i de foregående år. Denne planche viser driftsresultatet 2008-2010 samt prognosen for 11 og 12. De ejendomme, der ligger bag tallene er i gennemsnit på godt 200 ha og er traditionelle planteavlsbrug. I gennemsnit forventes resultatet at ligge i størrelsesordenen 300.000 - 600.000 kroner årligt pr. bedrift.

Så hvis vi ser på driftsresultatet, som er det, der er tilbage, når alle udgifter er betalt, bortset fra aflønning af ejeren og forrentning af egenkapitalen, og selv om 334.000 kr. pr. ejendom i 2011 ser pænt ud på figuren, ja så har den gennemsnitlige planteavler en langt lavere indtjening.

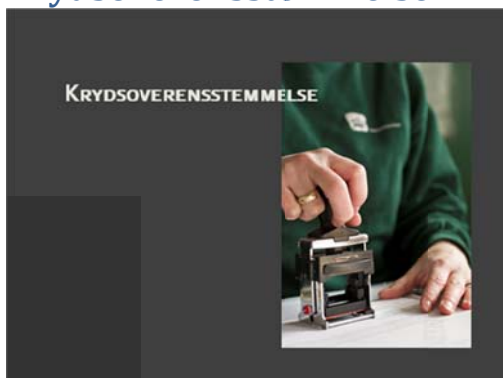
Lægges driftsresultaterne for 2008-11 sammen, så lander vi på godt 100.000 kr. over 4 år – i gennemsnit 30.000 kr. om året, og det er ikke meget for at drive omkring 200 ha.

Det er rigtig godt, at prognoserne for 2011 og 12 er positive, men som altid ganske usikre og med meget store variationer, specielt i 2011 på grund af de vejræssige udfordringer.

De viste tal er gennemsnitstal. Der er meget stor forskel mellem de bedrifter med den bedste indtjening og dem med den laveste, og det spænd bliver desværre større og større år for år.

Forestiller vi os en 10 procent ændring af afgrødeprisen, vil det betyde næsten en kvart million på bundlinjen - eller halvdelen af driftsresultatet.

Krydsoverensstemmelse

Krydsoverensstemmelse, og ikke mindst frygten for at blive ramt af krydsoverensstemmelse, er noget, som fylder rigtig meget hos mange landmænd. Alt for mange oplever tilfældighed i håndhævelsen af reglerne. Det er simpelthen for svært at gennemskue, hvad der gælder hvornår og ikke mindst hvorfor. Vi ønsker naturligvis at overholde landets love, så derfor er klare og entydige regler, der giver faglig og saglig mening, helt nødvendige.

Resultaterne må og skal være vigtigere end opfyldelse af nogle rigide regler for kontrollen. Mange kontrolbesøg foregår på en uacceptabel måde, der mere leder tankerne hen på ransagninger af rockerborge end på kontrol af små virksomheder.

Vi vil presse på over for myndighederne – og selvfølgelig indgå i dialog - så vi kan få ændret de ting, der ikke kræver store reformer, men som bare kan ændres i praksis.

Men skal der ændres på de basale principper inden for krydsoverensstemmelsen, er det reformen af EU's landbrugspolitik, vi skal sætte ind overfor, og her har vi en række forslag og ønsker.

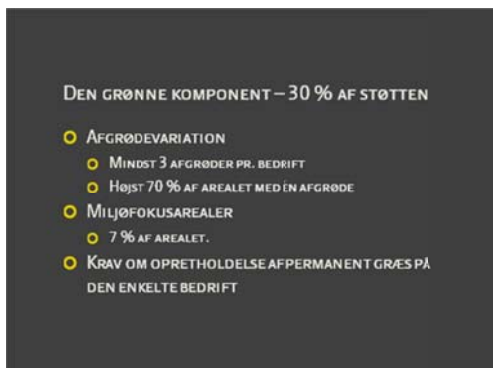
Status for CAP-reformen

Kommissionen offentliggjorde i oktober sit forslag til reform af EU's landbrugspolitik.

Efter planen skulle den træde i kraft pr. 1. januar 2014 – men processen er allerede forsinket, så et mere realistisk bud er den 1. januar 2015.

Og hvad er det så, Kommissionen har foreslået?

Som planteavler falder man især over den såkaldte grønne komponent. Forslaget er, at 30 pct. af den direkte støtte skal gøres afhængig af, at vi lever op til krav om blandt andet:

afgrødevariation – det vil sige mindst 3 forskellige afgrøder hvert år på den enkelte bedrift og maksimalt 70 % af arealet med en afgrøde

miljøfokusarealer – det vil sige, at 7 pct. af bedriften skal udlægges med brak, levende hegn, randzoner el. lign.

Det forslag havde vi fat i, allerede inden det officielt var fremlagt – og påpegede overfor blandt andet landbrugskommissæren, at vi jo i Danmark er reguleret strammere på miljøområdet end stort set alle andre landmænd i EU. Det gælder for eksempel kravet om reducerede kvælstofnormer og krav om efterafgrøder.

Det mener vi, at vi bør belønnes for.

Ikke flere generelle reguleringer, tak!

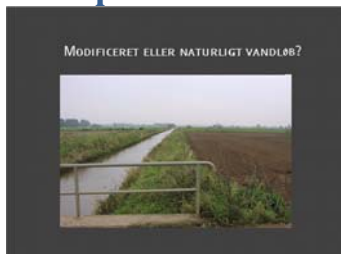
Der er selvfølgelig også andre elementer i forslaget, der vil kunne påvirke os. Det gælder blandt andet forslaget om udjævning af den direkte støtte mellem medlemslandene og reduktion af støtten til større bedrifter. Det er ikke mindst de nye medlemslande, der presser på, og da det danske støtteniveau ligger over gennemsnittet, står vi til at miste penge – hvis vi ikke får påvirket forslaget.

Det er også vigtigt, at Danmark i forhandlingerne får en større andel af landdistriktsbudgettet. I dag får vi kun 0,3 % af budgettet, selvom vores andel af EU's landbrugsproduktion er ca. 2,5 %. Både vi og den danske stat har brug for disse midler – blandt andet til at finansiere nogle af de udgifter, der ligger og venter på vand- og miljøområdet.

Det er vigtigt, at vi får en større andel – vi skal ikke hente flere midler til miljøopgaverne i Danmark ved en ensidig frivillig dansk modulation. Det vil jo svare til, at man fodrer hunden med sin egen hale.

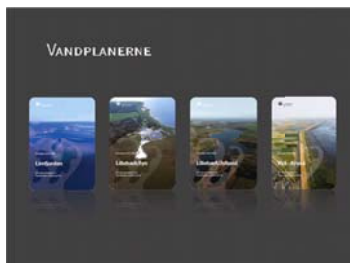
Det vil vi ikke være med til!

Vandplanerne

Så er vandplanerne endelig kommet, med to års forsinkelse. Vi må desværre konstatere, at forsinkelsen ikke er brugt til at højne fagligheden og udtænke smarte løsninger.

Og der har været grelle eksempler fremme, som f.eks. et vandløb i Sønderjylland, som tyskerne har klassificeret som et modificeret vandløb, mens danskerne i det første udspil udpegede det som et naturligt vandløb.

De planer, der nu er kommet og skal danne grundlaget for den fremadrettede forvaltning på vandmiljøområdet, er meget, meget skuffende læsning, og de kan få meget store konsekvenser for hele erhvervet – og ikke mindst planteavl!

Hvis vi starter med vandløbsområdet, så viser de endelige planer, at der trods alt er sket mindre forbedringer på baggrund af de mere end 4.000 hørings svar og de yderligere ca. 1.700 svar i den efterfølgende lynhøring om ændringerne på vandløbsområdet i december. En proces, der mest lignede en skinhøring, da der kun var få dage til at reagere.

Ændringerne betyder, at der nu kun skal ske en indsats på 5.300 km vandløb i stedet for på 7.300 km. Godt for dem, der nu slipper for at få gjort markerne endnu mere våde, men der er fortsat meget stor risiko for særdeles alvorlige problemer som følge af forsumpning og oversvømmede afgrøder!

På vandløbsområdet har hele det faglige arbejde været gennemført på en dybt utilfredsstillende måde.

Man har helt bevidst valgt at tilsidesætte anbefalingerne i EU's vejledning vedr. udpegninger, der konkret og specifikt nævner, at afvanding og dræning er gyldige grunde til at udpege vandløb som stærkt modificerede i stedet for naturlige.

Vi har gentagne gange gjort opmærksom på, at en god vandføring i vandløbene er altafgørende for ordentlig dræning af arealerne.

Det er en illusion at tro, at der kommer til at springe laks i enhver afvandsrende, blot fordi man kalder den et naturligt vandløb. De grundlæggende forhold må og skal være i orden, før miljøforholdene kan blive gode.

Tyskerne har grebet det helt anderledes an, og det skal vi også gøre!

Der er heller ikke kommet klarhed om konsekvenserne af at ændre på de fysiske forhold i vandløbene.

Reduceret grødeskæring vil påvirke meget store arealer. Navnlig på lang sigt vil der ske en gradvis forringelse af drænsystemernes funktion. Vi taler om 100.000-vis af hektarer, hvor dyrkningsevnen risikerer at blive forringet.

Ministeriet og ministeren bliver ved med at gentage, at det kun drejer sig om 30.000 ha. Man vil simpelthen ikke anerkende, at Danmark er et gennemdrænet land, og at vandløbenes dimensioner er nøje tilpasset afvandingen!

Men hvad er det så, der skal til, for at vandløbsindsatsen ikke drukner vores marker, stopper vore dræn og grøfter til og ødelægger planteavlen i store dele af landet om nogle år?

Først og fremmest skal udpegningerne revideres, så stærkt modificerede og kunstige vandløb kaldes ved deres rette navn!

For det andet skal miljøministeren sikre, at kommunerne går i dialog med lodsejerne – det er ikke nok, at de kan vælge at gøre det! Det skal være et formelt krav i forvaltningsmodellen, ikke en hensigtserklæring!

Kravet til miljøministeren er derfor: Få nu undersøgt tingene til bunds. Kald eksperter sammen, og få lavet en uvildig udredning én gang for alle!

Det er ikke nødvendigt at reducere eller ophøre med vedligeholdelsen. Der er andre muligheder, og for mange vandløb gælder det, at god afvanding og godt miljø fortsat kan forenes.

Sidst, men ikke mindst, vil jeg gerne opfordre alle til at få dannet vandløbslaug. På den måde står man langt bedre i dialogen med myndighederne. Landbrug & Fødevarer arbejder netop nu på, at der etableres en national organisation for ålaug.

Kvælstofindsatsen

Vi må med meget stor skuffelse konstatere, at kravene om en reduktion af landbrugets kvælstoftab på 19.000 ton fortsat synes at skulle være bestemmende for de endelige vandplaner.

Der er fortsat en meget stivnakket tro på, at kvælstof er det eneste, der har betydning for miljøtilstanden i kystvandene. Al nyere forskning viser, at dette forældede verdensbillede ikke holder vand. Der er rigtigt mange forskellige parametre, der har betydning for miljøtilstanden – og spørgsmålet er, om det overhovedet er muligt at vende tilbage til tidligere tiders økologiske kvalitet.

Med denne bredt anerkendte viden er det helt utroligt, at man stædigt holder fast i at regne sig frem til den ønskede miljøtilstand med det såkaldte ålegræsværktøj. Værktøjet er jo dømt ude af førende eksperter.

For nylig har DHI set på miljøeffekterne ved at reducere med 19.000 ton kvælstof ude i vandmiljøet. Denne undersøgelse viser, at store reduktioner af kvælstofudledningen til f.eks. Smålandsfarvandet kun vil medføre forbedringer af sigtddybden på 5-8 cm; det er mindre end længden af en blyant! Og dermed giver det ikke en mærkbar forbedring af miljøtilstanden. Med andre ord: Kvælstofkravene vil hæmme planteproduktionen på marken i ekstrem grad, og miljøgevinsten vil være forsvindende lille.

Desuden er vi fortsat helt uenige i opgørelsen af baseline. Myndighederne er ved lidt talgymnastik kommet frem til, at der reelt ikke skal ændres i reduktionskravet. Naturstyrelsen har i baselinearbejdet fortsat arbejdet med minimumsskøn for effekten af den løbende udvikling i landbruget.

Landbruget har reduceret overskuddet af kvælstof med 50.000 ton, siden udgangspunktet for vandplanerne blev lagt fast for 10 år siden. Vi mener, at det har givet en mindre udledning af kvælstof til vandmiljøet. Den forventer vi at blive belønnet for!

Så igen: Inddrag nu nogle helt uafhængige eksperter i udredningen. Uenigheden er helt uholdbar!

Hverken baseline eller ålegræsværktøjet holder vand – alligevel fortsætter myndighederne derudad, som orkestret på det gode skib Titanic, der spillede videre, mens alle andre havde set, hvor tingene bar hen.

Hvordan kommer vi så videre oven på denne faglige katastrofe? Kan vi komme ud af taberspiralen, hvor ingen vinder og alle taber?

Jeg hæfter mig ved, at miljøminister Ida Auken på stormødet i Korsør sagde to meget vigtige ting: "Jeg er mere optaget af god miljøtilstand end symbolpolitik: tons N er ikke vigtige". Hun sagde også: "Jeg er heller ikke glad for efterafgrøderne. Hvis der findes en bedre løsning, må de gerne blive skiftet ud med helt andre ting"

På den helt korte bane må vi appellere til, at kravet om yderligere 140.000 ha efterafgrøder fjernes. Der er simpelthen ikke belæg for at placere målrettede efterafgrøder, når man reelt ikke ved, hvad der skal til i de enkelte vandområder. Denne del af indsatsen kan gøres senere, hvis det er nødvendigt! Det er ikke for sent at udskyde kravet om efterafgrøder. Bekendtgørelsen er ikke skrevet!

Og hvis der er behov for en yderligere indsats nogle steder, ja så vil jeg for tredje år i træk pege på de alternative virkemidler:

Få afsat de nødvendige midler til projekter nu – så vi ikke står i samme situation igen om et par år og siger: Stenrev og udplantning af ålegræs: Det lyder spændende, men vi ved ikke nok. Det er nu, der skal indhentes ny viden!!

Og der, hvor der er et påviseligt behov for forbedringer, skal indsats og tiltag prioriteres på følgende måde:

1. prioritet: Tiltag ude i vandmiljøet – stenrev, udplantning af ålegræs, linemuslinger, tangproduktion.
Derefter: Tiltag i randen af dyrkningsfladen: Ændret arealanvendelse på lavbundsarealer, flerårige energiafgrøder placeret målrettet som virkemiddel, minivådområder, vådområder osv.

Kun i alleryderste nødstilfælde, hvor alle andre muligheder er afsøgt og udtømt, kan det overvejes at gennemføre en indsats på dyrkningsfladen ved hjælp af virkemidler, som den enkelte bedrift frivilligt vælger.

Følges disse råd, vil det være muligt at dyrke så tæt som muligt på ”optimalt” på de robuste arealer, og miljøet vil få det langt bedre – og det er jo selve formålet med indsatsen, ikke sandt?

Landbrug & Fødevarers arbejde med vandplanerne er langt fra slut. Vi vil kæmpe videre, og næste store slag er i retssalen, hvor vi i samarbejde med en af Danmarks bedste miljøadvokater vil afprøve det retslige grundlag for hele vandrammedirektivet. Vi vil med udgangspunkt i udvalgte stærkt berørte landmænd trække staten for domstolen og påvise, at vandplanerne er vidtrækkende og har konsekvenser - i en grad som ikke var tiltænkt fra EU.

Nitrat i drænvand

Sektorbestyrelsen har igangsat en monitoring af kvælstofindholdet i drænvand. På nuværende tidspunkt foreligger kun resultater fra de første prøveudtagninger i november. Der skal yderligere tages prøver i januar og marts.

Det er interessant, at målingerne i gennemsnit kun viser et niveau af nitratkvælstof på 5,7 mg pr. liter, som kun er halvdelen af den forventede koncentration i drænvand i et normalår.

Selvom drænvandsmålingerne ikke direkte kan bruges til at vurdere vandplanerne, vil målingerne give anledning til en mere kvalificeret diskussion om, hvor kvælstof kommer fra, og om tilladningen til fjordene i alle vandoplande er beregnet korrekt.

En stor tak til de landmænd, som bidrager til drænvandsanalyserne. Vi ser meget frem til at få resultatet af de kommende analyser.

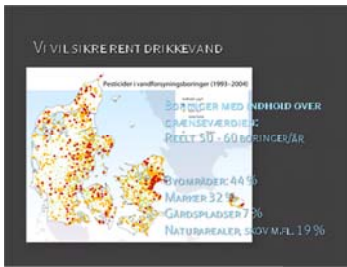
Pesticider i drikkevand

Medierne har jævnligt bragt postulater om, at landbrugets pesticidanvendelse har givet anledning til, at mere end 100 almene vandforsyninger er lukket om året de seneste 10 år. Udtalelserne bygger på et notat, som vandværksforeningen DANVA fik GEUS til at udarbejde i 2010.

Vi har tidligere gjort opmærksom på, at det pågældende notat viser, at tallet er langt lavere, og at der i de seneste år kun i meget begrænset omfang er lukket drikkevandsboringer som følge af fund af pesticider over grænseværdien.

Da det åbenbart ikke har gjort indtryk, har vi nu gennemgået analysetallene for de næsten 3.500 boringer, der er taget ud af drift i de seneste 10 år. Heraf har der været rester af pesticider i ca. en tredjedel, nemlig 1273, der er det tal, DANVA hæfter sig ved.

Som bekendt er grænseværdien for pesticider i drikkevand ekstremt lav, og man lukker ikke en boring, med mindre grænseværdien er overskredet – sådan bør det i alt fald være.

Hvis vi ser på GEUS' notat, har grænseværdien kun været overskredet i knap halvdelen af de boringer, der har været pesticidrester i, nemlig ca. 600 boringer. Det betyder altså, at der er 50-60 boringer, som årligt er taget ud, hvor der én eller flere gange har været fund over grænseværdien – og ikke 100, som DANVA siger.

Studerer vi de boringer, som har haft fund over grænseværdien, så ligger

44 % i byområder

32 % på marker

7 % på gårdspladser og

17 % på skov og naturarealer, industriområder, veje, campingpladser, fodboldbaner, grusgrave og på sommerhusgrunde.

Denne fordeling stemmer godt overens med det billede, som viser sig, når vi plotter fundene ind på Danmarkskortet. De røde prikker illustrerer boringer med fund over grænseværdi, og de gule prikker er fund under grænseværdien. Mange af fundene over grænseværdien koncentrerer sig omkring større byområder, hvor der også er risiko for forurening med en række andre stoffer.

Ser vi så på, hvilke pesticider det er, der er fundet med indhold over grænseværdien, er det alle steder hovedsageligt de nu forbudte totalherbicider eller deres nedbrydningsprodukter - især BAM, det drejer sig om.

Kun i 4 % af de 600 borer, som er taget ud af drift, er der tale om grænseoverskridende fund af midler, der i dag er godkendt til anvendelse i landbrug, nemlig bentazon, glyphosat, MCPA og dimethoat. Af disse er kun bentazon fundet i borer på markarealer.

Fundene af bentazon har medført, at der er indført restriktioner i brugen, som skal forhindre, at midlet vasker ud af rodzonen i koncentrationer over grænseværdien.

BAM er fundet over grænseværdien i 81 % af de 600 borer. BAM er nedbrydningsproduktet af totalukrudtsmidler, som har været brugt for år tilbage på befæstede og udyrkede arealer, herunder også på vandværkernes kildepladser. Ikke på dyrket jord.

Konklusionen af vores undersøgelse er, at det nuværende forbrug af pesticider i landbruget reelt ikke indebærer nogen risiko for vores grundvand.

Som vores undersøgelse har vist, er det kun i meget få tilfælde, der er behov for at gøre en ekstra indsats for at undgå nedsivning af pesticider til drikkevandet. Derfor er det at skyde gråspurve med kanoner, når man nu kræver 25 meter randzoner omkring alle indvindingsboringer til den almene vandforsyning. Yderligere tiltag bør kun ske i helt ekstraordinære tilfælde, hvor der er risiko.

Vi har inviteret vandværkerne til et møde, hvor vi sammen kan drøfte resultatet af analysen.

Pesticidagifter

Politikerne har besluttet at omlægge pesticidagifterne. En omlægning til et system, hvor afgiften pålægges i forhold til pesticidets påvirkning af miljøet.

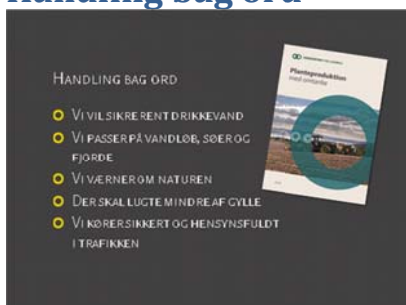
Hvis vi ikke kan undgå en pesticidafgift, kan vi godt tilslutte os, at den kommer til at variere i forhold til den risiko, det enkelte stof udgør for miljøet.

Pesticidafgifterne og en omlægning heraf må dog IKKE forringe vores konkurrenceevne. Den bør i stedet forbedre den. Og en omlægning må IKKE føre til udflagning af højtaværdi- og specialafgrøder.

Det nytter ikke, at en ny afgift blot eksporterer et miljøproblem, og at danske forbrugere så i stedet må købe importerede fødevarer med langt højere indhold af pesticidrester.

Hvis regeringen vil sikre et konkurrencetært landbrug, er det strengt nødvendigt, at en omlægning ikke fører til øgede omkostninger ude på den enkelte bedrift.

Handling bag ord

I 2011 startede vi kampagnen Den nye fortælling, som bl.a. handler om, hvorfor landbruget er en vigtig del af Danmarks fremtidige vækstgrundlag. Samtidig vil landbruget vise, hvor og hvordan vi sætter handling bag ord. Vi vil fortælle om vores arbejde med at skabe et erhverv, der er i front inden for dyrevelfærd, fødevarer sikkerhed og miljøvenlig produktion samtidig med, at vi fastholder en høj vækst. Vi kalder det for Handling bag ord. De forskellige sektorer har arbejdet med at beskrive, hvordan man skaber balance mellem landbruget på den ene side, og jorden, dyrene, samfundet og forbrugere på den anden side.

I sektorbestyrelsen for Planteproduktion er vi kommet frem til, at vi vil arbejde med følgende seks punkter:

- Vi vil sikre rent drikkevand
- Vi passer på vandløb, søer og fjorde
- Vi værner om naturen
- Der skal lugte mindre af gylle
- Vi kører sikkert og hensynsfuldt i trafikken
- Vores produkter er sunde og sikre.

Pjecen "Planteproduktion med omtanke" ligger i foyeren. Ta' en med hjem og læs mere om, hvad det går ud på.

Fremtidens store udfordringer

Vi har et landbrug, som vi kan være stolte af, og det kan danskerne også. Vi er dygtige, vi er innovative, og vi er omstillingsparate.

Der bliver endnu større behov for vores kunnen, når de store udfordringer, verden står overfor, skal løses.

Det biobaserede samfund er svaret på en række af de globale udfordringer, og her spiller planteavl en helt central rolle. For planterne – det er den nye olie!

Det biobaserede samfund handler om, at vi bruger planterne, som verdens råstof nummer 1, til at udvikle bæredygtige, grønne løsninger som f.eks. biobrændstoffer, råvarer til industrien og andre specialiserede produkter. Vi skal stadig have fokus på udledning af drivhusgasser, energieffektivitet, natur og biodiversitet i forhold til vores landbrugsproduktion. Vi skal genanvende næringsstoffer, fastholde og forbedre jordens dyrkningsegenskaber og mulighed for kulstoflagring.

Der behøver ikke at være modsætning mellem vore roller som naturforvaltere, fødevareproducenter og forretningsfolk.

Bioenergi, miljø- og klimainsatsen og en stigende landbrugsproduktion kan gå hånd i hånd, hvis der etableres reelle forretningsområder for landbruget, og det er netop det, det biobaserede samfund kan levere, hvis vi gør tingene på den rigtige måde.

Derfor er jeg meget glad for, at Landbrug & Fødevarer er partnere i en ny grøn alliance sammen med Dong, Novozymes og Haldor Topsøe. Navnet på alliancen er Biorefinery Alliance, og målet er at udvikle danske styrkepositioner inden for bioraffinering.

Vi skal satse på bioraffinering i Danmark. Vi har med stor dygtighed sikret, at vi i dag er hjemsted for verdens 3. største fødevareklynge. Med en innovativ energisektor og stærke biotek-sektorer har vi i Danmark et unikt udgangspunkt for at blive en af verdens førende nationer i omstillingen fra det fossile samfund til det biobaserede samfund.

Ja, vi kan blive et foregangsland inden for bioraffinering, ligesom vi er et foregangsland inden for landbrugs- og fødevareområdet. Vi har unikke styrkepositioner, og det vil kunne skabe over 10.000 nye bæredygtige jobs i Danmark. Det kan ske samtidig med, at vi fastholder og udbygger vores nuværende landbrugsproduktion med en stor animalsk produktion, og en fortsat udvikling af den økologiske produktion samt produktion af højværdiafgrøder, såsom frø, kartofler, frugt og grønt m.v.

Jeg er derfor ikke i tvivl om, at fremtiden tilhører planteproducenterne.

Derfor er min opfordring til Christiansborg og ikke mindst til vores nye regering, at den tager planteavl alvorligt. I kan ikke bare lægge produktionsrestriktion på produktionsrestriktion og så tro, at vi samtidig kan levere byggestenen til fremtidens vækst. Derfor skal I have en langt mere målrettet og fagligt funderet tilgang til vandplaner, til pesticider, til kontrolbesøg og landbrugsstøtte. I skal være med til at udvikle nye forretningsområder og også have øje for mulighederne i stedet for kun at insistere på begrænsninger.

Afslutning

Jeg vil gerne slutte med at sige tak til alle vore samarbejdspartnere for et godt og konstruktivt samarbejde.

Tak til mine kollegaer i sektorbestyrelsen for Planteproduktion for konstruktive drøftelser og samvær.

Tak til medarbejderne på Axelborg for støtte i de fagpolitiske sager og tak til medarbejderne på

Videncentret for Landbrug for gode faglige redegørelser, for forsøgs- og projektarbejdet, der giver ny og opdateret viden, og ikke mindst tak til de lokale konsulenter for den faglige støtte.
